
Sytuacja na rynku kredytowym wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych

---

II kwartał 2005

Podsumowanie wyników ankiety

- **Polityka kredytowa:** w I kwartale 2005 r. większość banków nie zmieniła kryteriów i warunków udzielania kredytów zarówno dla przedsiębiorstw jak i gospodarstw domowych.
- **Warunki kredytów dla przedsiębiorstw:** Tendencja do łagodzenia kryteriów i warunków udzielania kredytów dla dużych przedsiębiorstw wystąpiła po raz pierwszy od początku prowadzenia badań. Pierwszy raz pojawiła się również tendencja do zmniejszania marży kredytowej w sektorze przedsiębiorstw.
- **Popyt na kredyty dla przedsiębiorstw:** banki odnotowały nieznaczny wzrost popytu na kredyty w sektorze przedsiębiorstw. Wzrost popytu był podobny jak w poprzednim kwartale.
- **Główne przyczyny zmian popytu na kredyty dla przedsiębiorstw:** banki ponownie wskazywały, że popyt zwiększył się głównie w wyniku wzrostu zapotrzebowania na finansowanie inwestycji i aktywów obrotowych.
- **Popyt na kredyty dla gospodarstw domowych:** banki odnotowały wzrost popytu na kredyty dla gospodarstw domowych. Wzrost popytu był mniejszy niż w poprzednim kwartale, w szczególności w segmencie kredytów mieszkaniowych.
- **Przyczyny zmian w polityce kredytowej:** banki, które łagodziły politykę kredytową, jako przyczynę, najczęściej wymieniały wzrost presji konkurencyjnej ze strony innych banków. W segmencie kredytów mieszkaniowych zmniejszył wpływ zmian popytu na kształtowanie polityki kredytowej.
- **Przewidywania zmian polityki kredytowej:** większość banków nie zamierza zmieniać polityki kredytowej w II kwartale 2005 r., jednak wśród banków, które zmieniają warunki i kryteria przyznawania kredytów, przeważa tendencja do ich łagodzenia, w szczególności w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.
- **Przewidywania zmian popytu na kredyty:** większość banków przewiduje dalszy wzrost popytu na kredyty w II kwartale 2005 r., zarówno w sektorze przedsiębiorstw jak i w sektorze gospodarstw domowych. Odsetki banków prognozujących wzrost popytu na kredyty mieszkaniowe i konsumpcyjne były najwyższe od początku prowadzenia badań.

Syntetyczne wyniki ankiety

Ankieta została przeprowadzona na przełomie marca i kwietnia 2005 r. wśród 24 banków, których łączny udział należności od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych w portfelu sektora bankowego wynosi 80,2%.

Agregacja danych, które posłużyły do prezentacji wyników, polegała na policzeniu ważonych struktur procentowych odpowiedzi oraz procentu netto, czyli różnicy między strukturami obrazującymi przeciwne tendencje. Zgodnie z przyjętą metodologią, słowa określające ilość (większość, połowa, znaczący, istotny, odsetek banków, etc.) odnoszą się do ważonych struktur procentowych, a nie do liczby banków. Wyrażenie „większość banków” należy więc rozumieć jako „ważona aktywami większość banków”. Szczegóły dotyczące metodologii obliczeń przedstawiono w załączniku nr 1.

Poniżej przedstawiono tendencje w zakresie stosowanej przez banki polityki kredytowej oraz kształtowania się popytu w I kwartale 2005 r., jak również przewidywania banków na II kwartał 2005 r.

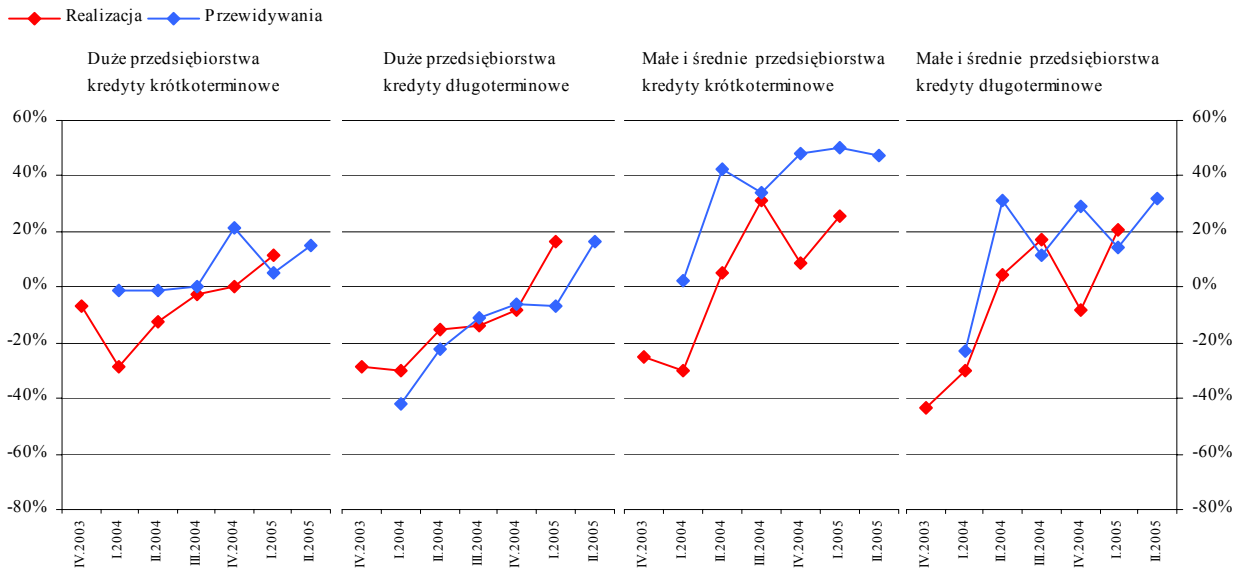
Przedsiębiorstwa

W I kwartale 2005 r. większość banków (ponad 70% ważonych aktywami liczby banków) nie zmieniła kryteriów przyznawania kredytów dla przedsiębiorstw. Wśród banków, które zmieniły kryteria nieznacznie przeważała tendencja do ich łagodzenia, w szczególności w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw (zob. wykres 1). Tendencja do łagodzenia kryteriów i warunków udzielania kredytów dla dużych przedsiębiorstw wystąpiła pierwszy raz od okresu, w którym rozpoczęto prowadzenie badań. W sektorze małych i średnich przedsiębiorstw procent netto, po jednorazowej korekcie w poprzednim kwartale, powrócił do poziomu z III kwartału 2004 r.

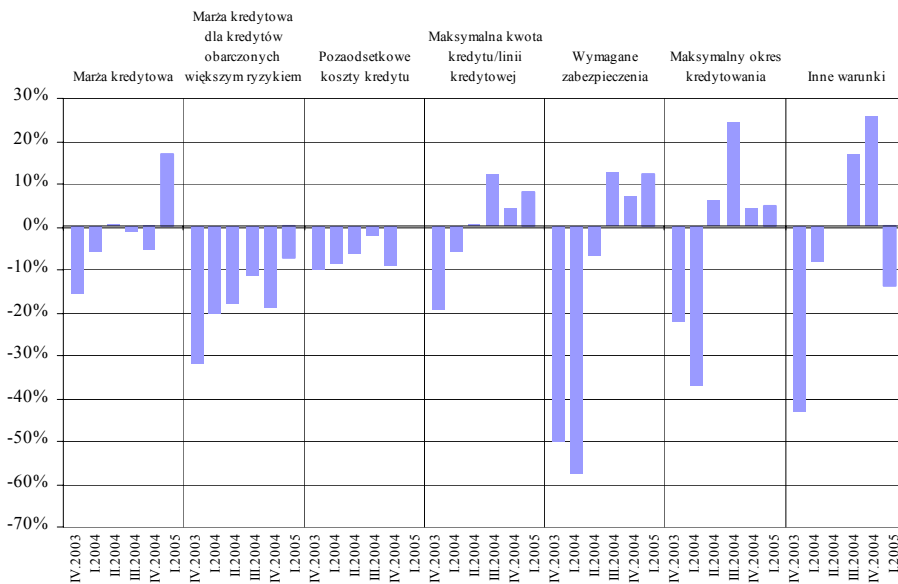
Banki przewidują, że w II kwartale 2005 r. polityka kredytowa w sektorze przedsiębiorstw ponownie zostanie nieznacznie złagodzona. Wyższy odsetek banków przewiduje złagodzenie warunków i kryteriów udzielania kredytów w odniesieniu do sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Wśród banków, które zmieniły politykę kredytową, najczęściej zmniejszono marżę kredytową oraz wymagania w stosunku do zabezpieczeń (zob. wykres 2). Wyraźna tendencja do zmniejszania marży kredytowej wystąpiła pierwszy raz od początku prowadzenia badań.

Wykres 1
Kryteria kredytów dla przedsiębiorstw

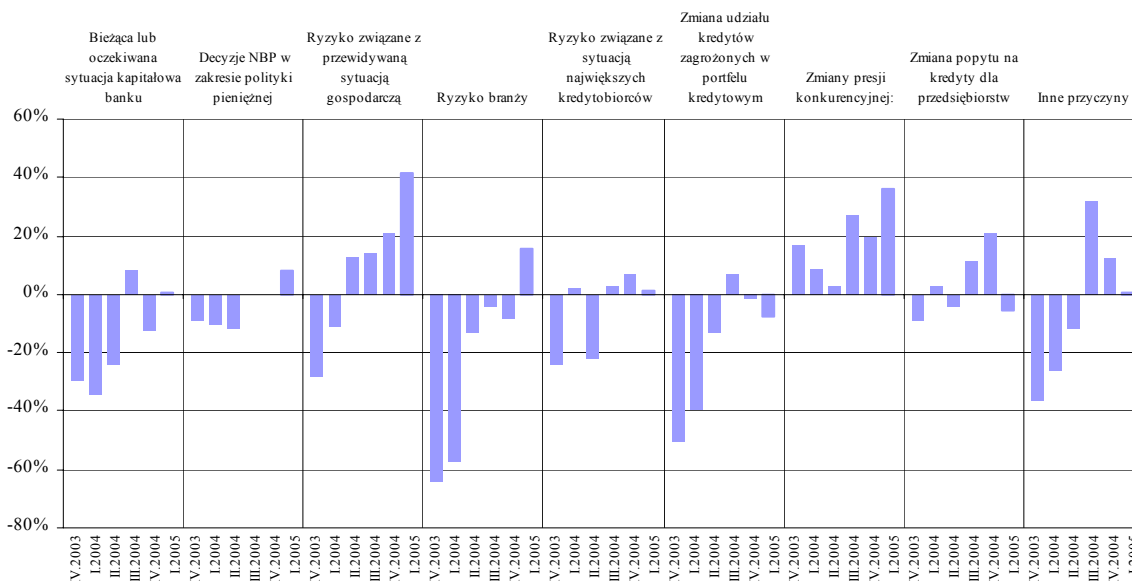

Wykres 2
Warunki przyznawania kredytów

Banki, które zmieniły politykę kredytową w sektorze przedsiębiorstw, wśród przyczyn złagodzenia polityki kredytowej, najczęściej wymieniali zmniejszenie się ryzyka związanego z przewidywaną sytuacją gospodarczą oraz wyższą presją konkurencyjną, w szczególności ze strony innych banków. W I kwartale 2005 r. wpływ obu czynników na złagodzenie polityki kredytowej był najsilniejszy w całym okresie prowadzenia badań. Banki oceniły również, że ryzyko związane z niektórymi branżami zmniejszyło się po raz pierwszy od IV kwartału 2003 r. (zob. wykres 3).

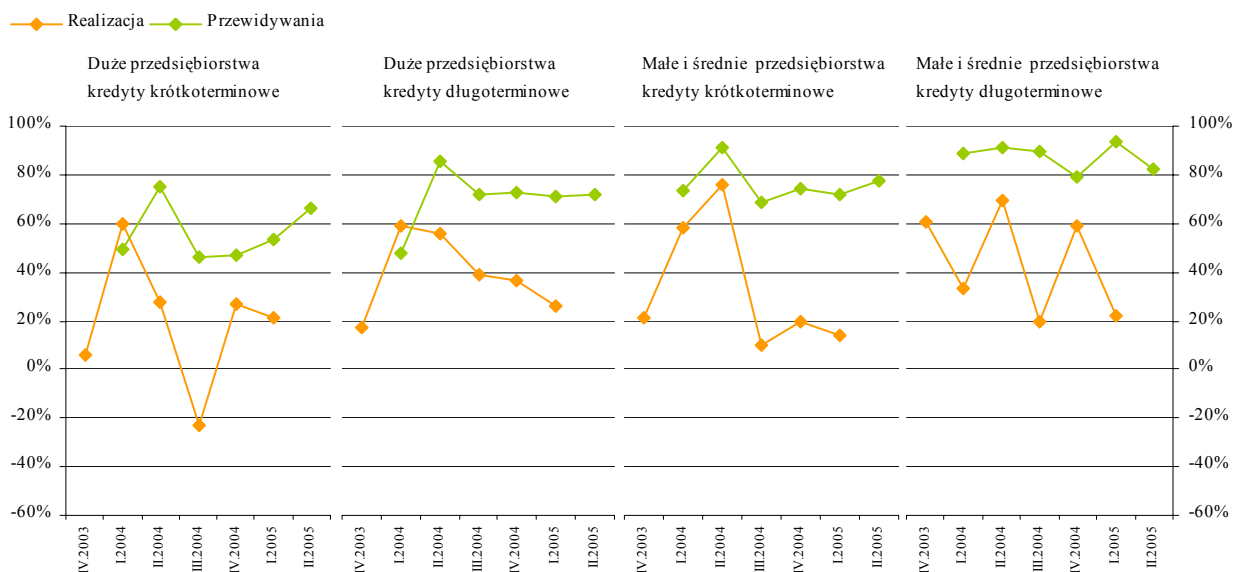
Wykres 3
Przyczyny zmian polityki kredytowej

W I kwartale 2005 r. w około połowie banków popyt na kredyt ze strony przedsiębiorstw nie zmienił się. Wśród banków, które odczuły zmianę popytu, nieznacznie przeważał odsetek tych, które odczuły wzrost popytu na kredyt ze strony przedsiębiorstw. Tendencja do wzrostu popytu zmniejszyła się wyraźnie w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw w odniesieniu do kredytów długoterminowych. W pozostałych kategoriach kredytów dla przedsiębiorstw poziom procentu netto nie zmienił się znacząco w porównaniu do poprzedniego kwartału (zob. wykres 4).

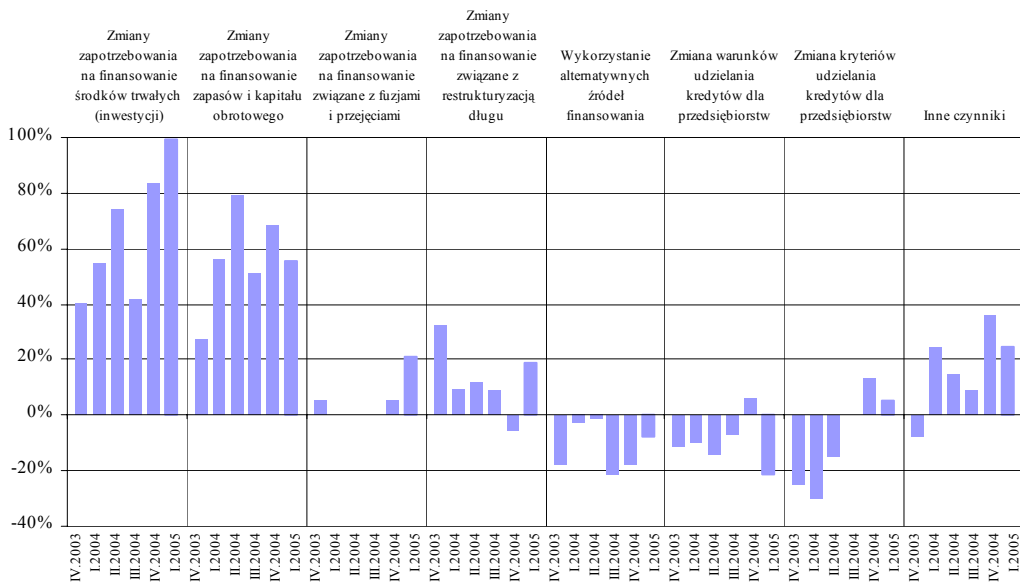
Banki przewidują, że w II kwartale 2005 r. popyt na kredyty ze strony przedsiębiorstw wzrośnie w porównywalnym stopniu, jak w bieżącym kwartale. Dotychczasowe oczekiwania banków w zakresie popytu na kredyt są obciążone *in plus*, co oznacza, że wzrost popytu w II kwartale 2005 r. mierzony procentem netto powinien być niższy niż banki przewidują (zob. wykres 4).

Wykres 4
Popyt na kredyt dla przedsiębiorstw

Podobnie, jak w poprzednim kwartale, do wzrostu popytu najbardziej przyczynił się wzrost zapotrzebowania na finansowanie inwestycji – czynnik ten był wymieniony przez wszystkie banki, które odnotowały zmianę popytu. W porównaniu do poprzedniego kwartału nieznacznie zmniejszył się wpływ wzrostu zapotrzebowania na finansowanie zapasów i kapitału obrotowego, chociaż nadal jest to ważny czynnik wzrostu popytu na kredyt (zob. wykres 5). Wśród innych przyczyn banki najczęściej wymieniały wzrost zapotrzebowania na kredyty przeznaczone na finansowanie inwestycji objętych dotacjami z funduszy Unii Europejskiej.

Wykres 5
Przyczyny zmian popytu na kredyt

Gospodarstwa domowe

W I kwartale 2005 r. większość banków (66,5% ważonej aktywności liczbą banków) nie zmieniła kryteriów przyznawania kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych. Banki, które zmieniły politykę kredytową, na ogół złagodziły kryteria; jedynie nieznaczny odsetek banków zaostriżył kryteria przyznawania kredytów. *Per saldo* polityka kredytowa w segmencie kredytów mieszkaniowych została więc złagodzona. Pomijając nietypową sytuację w II kwartale 2004 r. w związku z ponadprzeciętnym popytem na mieszkania przed wstąpieniem Polski do UE, od początku prowadzenia badań zarysowuje się słaby trend w kierunku złagodzenia polityki kredytowej (zob. wykres 6).

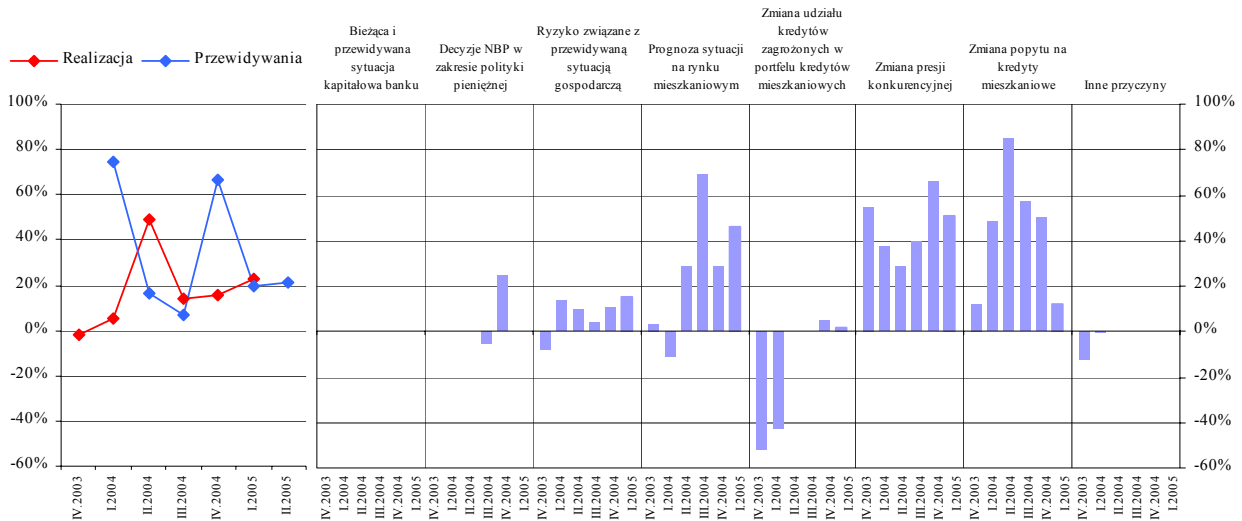
Banki przewidują, że w II kwartale 2005 r. polityka kredytowa w segmencie kredytów mieszkaniowych zostanie złagodzona, w porównywalnym stopniu jak w I kwartale 2005 r. (zob. wykres 6).

Największy wpływ na złagodzenie warunków przyznawania kredytów mieszkaniowych miał wzrost presji konkurencyjnej ze strony innych banków oraz prognozowana sytuacja na rynku mieszkaniowym. Znacząco zmniejszył się natomiast wpływ zmian popytu na kredyty mieszkaniowe na kształtowanie polityki kredytowej banków (zob. wykres 6).

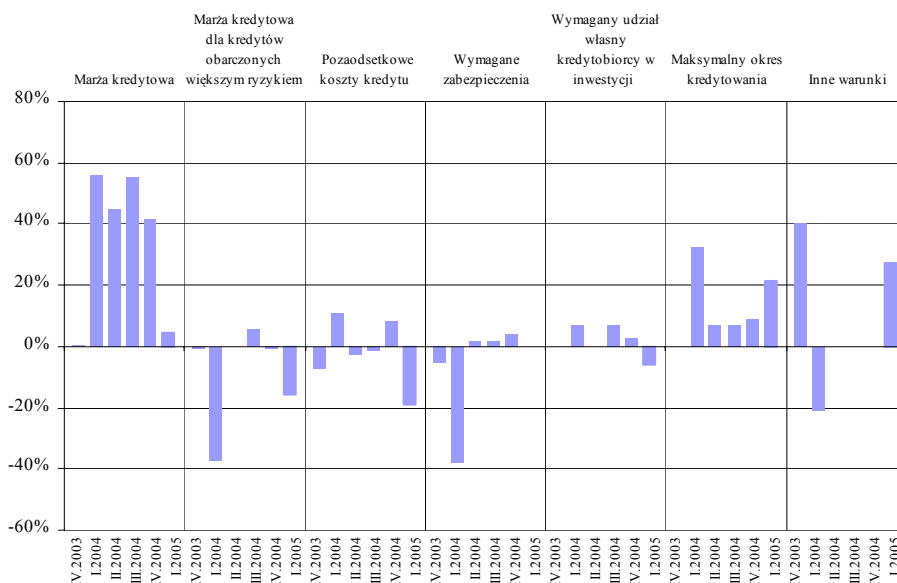
Banki, które zmieniły politykę kredytową w segmencie kredytów mieszkaniowych najczęściej wydłużały okres kredytowania oraz zwiększały pozaodsetkowe koszty kredytów. Część banków zmieniła też inne niż wymienione w ankiecie warunki przyznawania kredytów. W niektórych bankach wydłużono okres karencji w spłacie kredytu, ograniczono zakres wymaganych dokumentów, dopuszczono możliwość czasowego zawieszenia spłaty kredytu lub

wprowadzoną prostszą procedurę przyznawania kredytów. W I kwartale 2005 r., w przeciwieństwie do sytuacji w całym 2004 r., zmniejszanie marży kredytowej nie było już dominującym elementem zmian polityki kredytowej (zob. wykres 7). Znacznie więcej banków niż w poprzednich kwartałach zwiększyło bowiem marżę kredytową na kredyty mieszkaniowe.

Wykres 6
Polityka kredytowa i przyczyny jej zmian – kredyty mieszkaniowe

Wykres 7
Warunki przyznawania kredytów mieszkaniowych

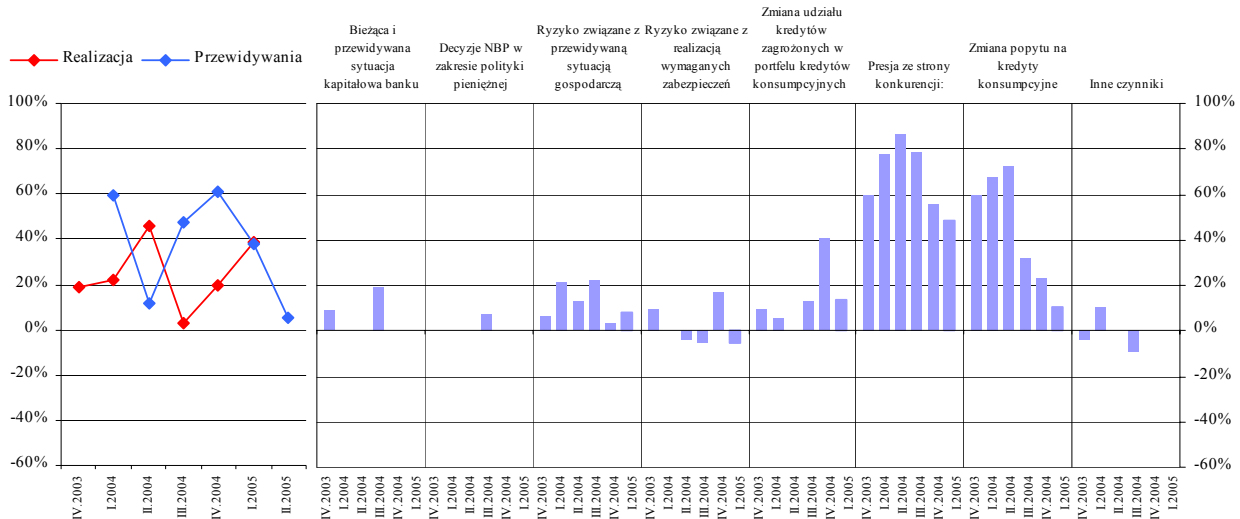
Polityka kredytowa w segmencie kredytów konsumpcyjnych została złagodzona przez 38,7% banków (ważonych aktywami). Pozostała część banków nie zmieniła warunków i kryteriów przyznawania kredytów konsumpcyjnych. Chociaż tendencja do łagodzenia warunków i kryteriów przyznawania kredytów konsumpcyjnych była najsilniejsza od II kwartału 2004 r., to banki nie przewidują znaczących zmian w polityce kredytowej w II kwartale 2005 r. (zob. wykres 8).

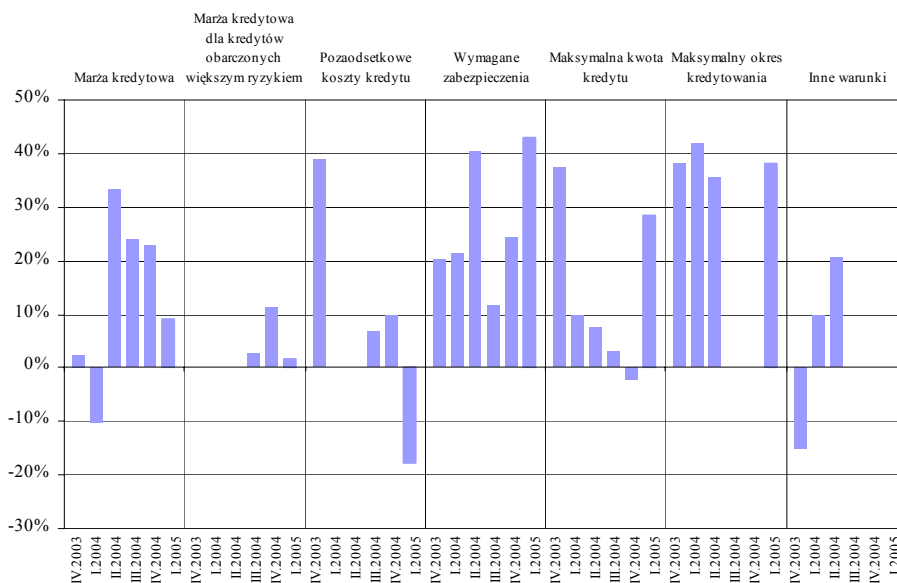
Wzrost presji konkurencyjnej, w szczególności ze strony innych banków, nadal jest najczęściej wymienianą przyczyną zmian polityki kredytowej. Wpływ pozostałych czynników na zmianę polityki kredytowej był nieznaczący (zob. wykres 8).

Banki, które złagodziły kryteria przyznawania kredytów konsumpcyjnych, najczęściej obniżały wymagania w zakresie zabezpieczeń oraz wydłużały maksymalny okres kredytowania (zob. wykres 9). W porównaniu z poprzednim kwartałem marża kredytowa była zmniejszana znacznie rzadziej.

Wykres 8
Polityka kredytowa i przyczyny jej zmian – kredyty konsumpcyjne

Wykres 9
Warunki przyznawania kredytów konsumpcyjnych

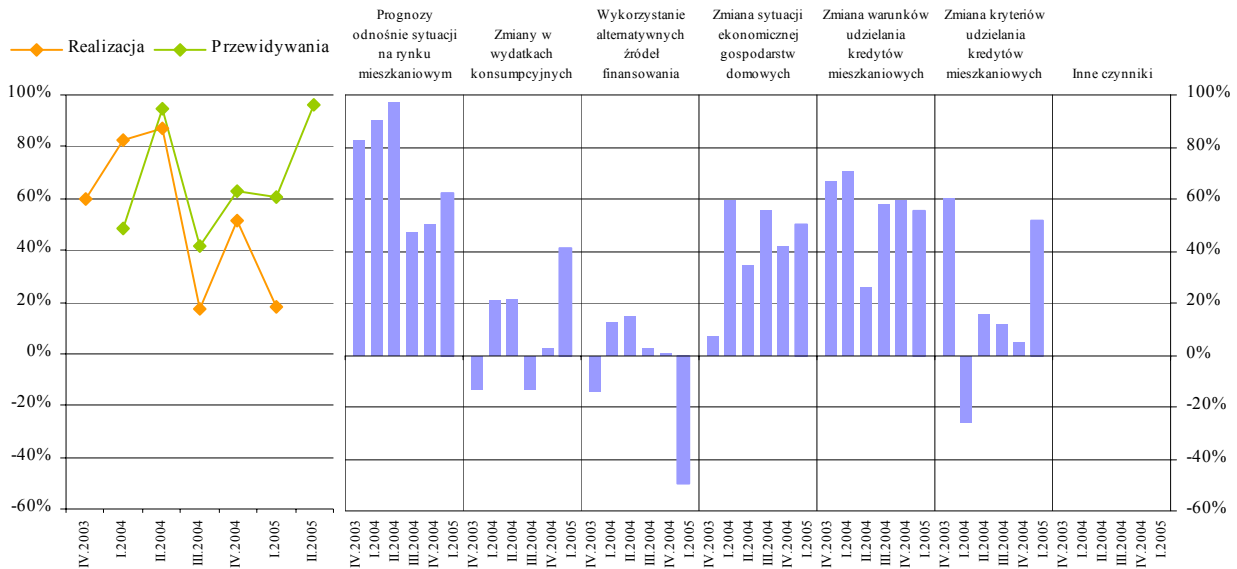

Odczuwany przez banki popyt na kredyty mieszkaniowe zmienił się w większości banków. Przeważał nieznacznie odsetek banków (ważony aktywami), które odnotowały wzrost popytu, zatem w całym sektorze bankowym popyt na kredyty mieszkaniowe wzrósł. Banki spodziewają się również wzrostu popytu na kredyty mieszkaniowe.

niowe w II kwartale 2005 r. Odsetek banków przewidujących wzrost popytu jest najwyższy od początku prowadzenia badań (zob. wykres 10).

Wśród przyczyn wzrostu popytu na kredyty mieszkaniowe banki najczęściej wymieniały: prognozowaną sytuację na rynku mieszkaniowym, złagodzenie polityki kredytowej oraz poprawę sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych (zob. wykres 10). Banki, które odczuły spadek popytu, jako przyczynę tego spadku, uznawały wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania, głównie kredytów w innych bankach.

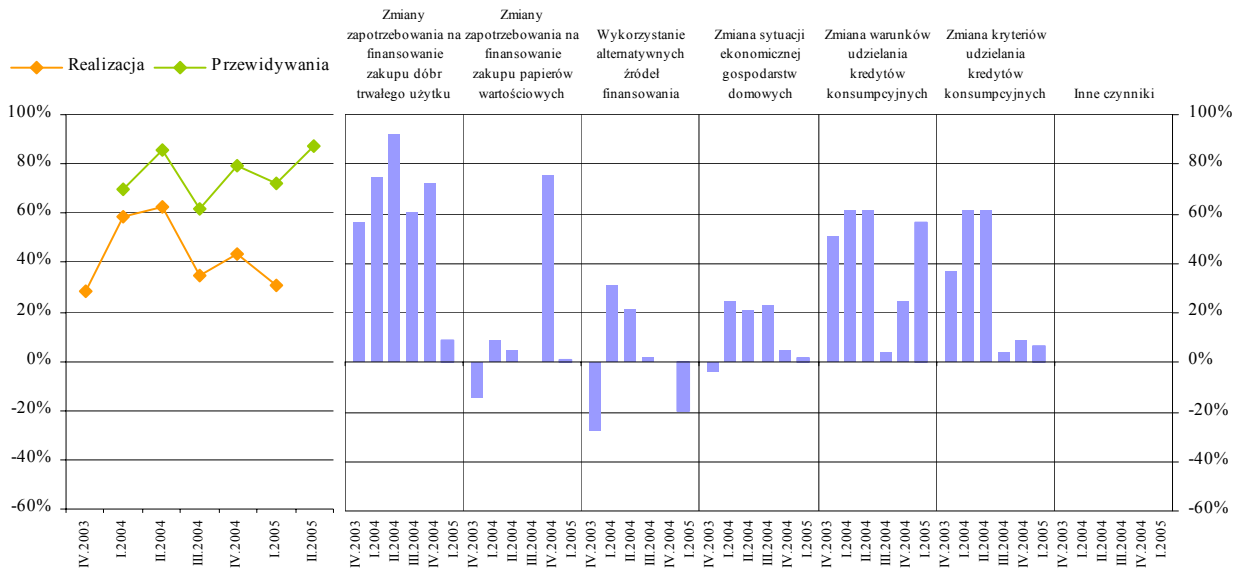
Wykres 10
Popyt na kredyty mieszkaniowe i przyczyny jego zmian

W I kwartale 2005 r. banki odnotowały również wzrost popytu na kredyty konsumpcyjne, jednak nieznacznie niższy niż w poprzednim kwartale. Spodziewany jest również dalszy wzrost popytu na kredyty konsumpcyjne w II kwartale 2005 r. Podobnie jak w segmencie kredytów mieszkaniowych odsetek banków, które prognozują wzrost popytu jest najwyższy od początku prowadzenia badań (zob. wykres 11).

Banki uznały, że główną przyczyną wzrostu popytu na kredyty konsumpcyjne było złagodzenie warunków udzielania kredytów. Zmniejszył się znacząco wpływ wzrostu zapotrzebowania na finansowanie dóbr trwałego użytku na wzrost popytu na kredyty konsumpcyjne. W poprzednich kwartałach była to główna przyczyna wzrostu popytu (zob. wykres 11). Podobnie jak w segmencie kredytów mieszkaniowych spadek popytu w niektórych bankach wynikał z wykorzystania alternatywnych źródeł finansowania.

Wykres 11
 Popyt na kredyty konsumpcyjne i przyczyny jego zmian

Załącznik 1

Metodologia

Wyniki ankiet prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków są wazone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie. Wazenie odpowiedzi poszczególnych podmiotów jest często stosowanym rozwiązaniem przy opracowywaniu wyników ankiet typu jakościowego¹.

Znaczenie poszczególnych banków w danym segmencie rynku reprezentują udziały należności danego banku w należnościach wszystkich 24 banków, które odpowiedziały na ankietę, w rozbiciu na poszczególne kategorie należności. Poniższa tabela prezentuje segment rynku, którego dotyczą poszczególne pytania i kategorię należności, która posłużyła do obliczenia udziałów poszczególnych banków w danym segmencie rynku.

Tabela 1

**Segment rynku i odpowiadająca mu kategoria należności
uwzględniona przy liczeniu wag**

Nr pytań	Segment rynku	Kategoria należności
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla przedsiębiorstw	Należności od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
	Kredyty długoterminowe dla przedsiębiorstw	Należności od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
2, 3, 5	Kredyty dla przedsiębiorstw ogółem	Należności ogółem od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych
8, 9, 10, 13, 14, 16, 17	Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	Kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych
8, 11, 12, 13, 15, 16, 17	Kredyty konsumpcyjne i inne dla gospodarstw domowych	Należności ogółem od osób prywatnych pomniejszone o kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych

Uwaga: Wszystkie kategorie należności dotyczą rezydentów. W przypadku przedsiębiorstw nie uwzględniono podziału na duże oraz małe i średnie przedsiębiorstwa, ze względu na brak odpowiednich danych w statystyce bankowej.

Źródło: NBP.

Poszczególnym odpowiedziom przypisywana jest zatem waga, będąca udziałem banku w danym segmencie rynku. Przy liczeniu wag uwzględniono średni stan należności danej kategorii w styczniu i lu-

¹ Por. M. Bieć „Test koniunktury. Metody, techniki, doświadczenia”, Prace i materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego, Nr 48, SGH, str. 71-114.

tym 2004 r., czyli w okresie, którego dotyczy ankieta.² Jeżeli bank w którymś z pytań wybrał opcję odpowiedzi „nie dotyczy”, przypisywano mu wagę 0. W ten sposób przy liczeniu struktur dla poszczególnych pytań uwzględniono jedynie te banki, które są aktywne w danym segmencie rynku.

Oprócz struktur dla każdej odpowiedzi policzono tzw. procent netto, który jest różnicą między odsetkiem odpowiedzi pokazujących przeciwne kierunki zmian. Wielkość ta pokazuje zatem ogólną tendencję w danym segmencie rynku. Sposób liczenia procentu netto dla poszczególnych pytań zawiera tabela 2.

Tabela 2

Sposób liczenia procentu netto

Nr pytań	Definicja procentu netto
1, 2, 8, 9, 11	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania kryteriów
3, 10, 12	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej”. Ujemny wskaźnik oznacza, że dany czynnik w większym stopniu przyczynił się do zaostrzenia niż złagodzenia polityki kredytowej.
4, 13	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrósł znacznie” i „wzrósł nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszył się znacznie” i „zmniejszył się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza wzrost popytu.
5, 14, 15	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na wzrost popytu” i „nieznaczny wpływ na wzrost popytu” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na spadek popytu” i „nieznaczny wpływ na spadek popytu”. Dodatni wskaźnik oznacza, że dany czynnik oddziaływał na wzrost popytu, ujemny – na spadek.
6, 16	Różnica między sumą odpowiedzi „zostanie znacznie złagodzona” i „zostanie nieznacznie złagodzona” a sumą odpowiedzi „zostanie znacznie zaostrzona” i „zostanie nieznacznie zaostrzona”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwane złagodzenie polityki kredytowej.
7, 17	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrośnie znacznie” i „wzrośnie nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszy się znacznie” i „zmniejszy się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwany wzrost popytu.

Źródło: NBP.

² Na czas opracowywania wyników ankiety nie były dostępne dane dotyczące stanu należności w poszczególnych bankach w marcu 2004 r. ze względu na ok. trzytygodniowe opóźnienie w raportowaniu.